

ЗЕМЛЕДЪЛСКО СТОПАНСКИ

ПРЕГЛЕДЪ

ИЗЛИЗА
ВСЪКИ МЕСЕЦЪ.

Годишенъ
або наментъ:
30 лева
40 „ за учреждения
Единъ брой 5 лева.

ЦЕНА
на обявленията
2 лева □ см.

Адресъ:
Администрация
Земл. Ст. Прегледъ
Обр. Чифликъ
край гр. Русе.

Всѣкимесечно списание на
учителската колегия и опитната станция
въ Образцовъ чифликъ край гр. Русе.

ГОДИНА I

1 МАРТЪ 1925

БРОЙ III.

СЪДЪРЖАНИЕ

Цв. Голѣмановъ — Стопанската дейность на нашитѣ кооперации.

Ив. Дончевъ — Оборски торъ.

Д. Драгановъ — Отгледване на агнетата.

К. п. Николовъ — Птицевъдството у насъ и подобренieto му.

Т. Иванова — Кисалата смѣтана за получаване на масло.

Предстоящи стопански работи презъ м-ць мартъ.

Нашитѣ кооперации.

Новости въ земледѣлието.

Изъ нашитѣ списания.

Земледѣлска хроника.

Земл. пазаръ въ чужбина и у насъ.

Въпроси и отговори.

Обяви.

Цв. Голѣмановъ

Стопанската дейность на нашитѣ кооперации.

Насърдителнитѣ успѣхи, които е имало първото по рода си земледѣлско кооперативно дружество (основано въ 1849 год. отъ Фридрихъ Райфайзенъ въ малкия германски градъ Фламерсфелдъ) ставатъ причина въ едно кратко време да се основатъ хиляди такива, както въ Германия, така и вънъ отъ нейната територия.

Четиридесетъ години по-късно кооперативното движение се пренася и у насъ, но

отъ 1902 год. насамъ то се особено засилва и днесъ ние имаме около 1630 чисто селски кооперации въ страната.

Появяването на едно такова внушително число земл. кооперации у насъ, които обединяватъ въ себе си най-трезвитѣ, най-съзнателнитѣ, честни и трудолюбиви стопани, е едно радостно явление, защото чрезъ тяхъ безспорно ще се подтикне напредъ и преобрази родното ни земледѣлие.

Но дали нашитѣ земледѣлски кооперации оправдаватъ напълно своето предназначение? Въ ролята ли сж си тъй като фактори за стопанското издигане на българския земледѣлецъ и за модернизиране на земл. стопанската му дѣйность?

Нека на този въпросъ се помѣчимъ да отговоримъ, като разгледаме дѣйността на най-многобройнитѣ селски спестовно-заимни сдружения, — членове на Бѣлг. Земледѣлска Банка — които се наброяватъ на 905 и които обединяватъ въ себе си 93,576 домакинства съ 472, 396 члена.*)

Всички тѣзи селско спестовно-заемни сдружения сж имали презъ 1923 год. откритъ кредитъ предъ Бѣлг. Земл. Банка въ размѣръ 258,276,204 лв. Отъ тази сума тѣ сж използвали само 183,471,171.40 лв.

Освенъ последната сума, която имъ е била отпусната отъ Бѣлг. Земл. Банка, у тѣхъ сж останали на 31 дек. с. г. отъ срочни и безсрочни влогове още 119,107,650.43 лв. и значителни суми отъ постѣпнали членски вноски и дѣлове.

*) Сведенията сж взети отъ земл. коопер. годишникъ на Бѣлг. Земледѣлска Банка за 1923 год.

Отъ тукъ може да заключимъ, че пари на сдруженията не сж липсвали.

Презъ тази година спест. заемнитъ ни сдружения сж раздавали заеми съещу записи на членоветъ си — кооператори и на 31 дек. с. г. сж имали длъжници 70,796 лица на сума 260,300.617.50 лв.

Раздадениетъ суми сж били използвани както следва: за покупка на добитъкъ, за жетва и за земледѣлски орждия и машини само 71,707,382.83 лв., а за изплащане на дългове, покупка недвижими имоти, строене сгради, храна за семействата и добитъка, свадби и погребения, изплащане на данъци, домашни нужди и разни — 188,593,234.67 лв.

Прегледаме ли отдѣла, въ който се даватъ сведения за стопанската дейностъ на сдруженията, тамъ ние виждаме, че по тѣхна инициатива сж уредени всичко 190 сказки, 121 беседи и 30 курсове, въ които не се споменува какви въпроси сж разисквани, 10 демонстрации съ машини и орждия и 1 стопански конкурсъ.

Като изключимъ даденитъ 9.455.691.77 лв. за покупки на земл. орждия и машини, всички останали стотици милиона лева сж дадени за работи, които не сж отъ особено и съществено значение за увеличение на земледѣлското производство, а направенитъ 10 демонстрации съ земл. машини и орждия и 1 стопански конкурсъ за 905 земл. кооперации въ продължение на цѣла една стопанска година е равносилно съ нищо. Въ очакване бѣхме да видимъ направени модерни торища, закупени мжжски разплодници за подобрене скотовѣдството, въвеждане въ поголъмъ размѣръ на фуражнитъ растения (рсп. на люцерната), за да се тури край на гладуването на домашния добитъкъ, водене борба съ животинскитъ и растителни неприятелни на културнитъ растения, комасиране стопанства и т. н. и т. н., работи, които въ основата си сж истинската стопанска дѣйностъ на земл. кооперации. Нищо подобно не се оказва.

Земл. кооперации въ Дания — страна по-малка отъ половината на България — сж произвели и изнесли млѣчни продукти презъ 1923 год. за 665,000 000 крони и само за първитъ 9 месеца отъ годината сж изнесли добитъкъ, сланина и яйца за 574,000,000 крони. Холандия съ своитъ 553 млѣкарски

кооперации, отъ които 531 преработватъ полученото млѣко съ парни машини, съперничатъ съ Дания. Всички земледѣлски кооперации въ по-напредналитъ отъ насъ страни, грижливо и умѣло и ползватъ всяка нова придобивка въ областта на земл. наука и техника и по тоя начинъ носятъ богатства въ страната, къмъ която принадлежатъ. А нашитъ земл. кооперации се занимаватъ съ банкерство и . . . съ уреждане свадби и погребения.

Това положение не трѣбва и не бива по-нататъкъ да продължава. Нашиятъ паръ е този и на цѣлия свѣтъ. Тамъ ние ще срещаме винаги добре подготвени конкуренти и затова трѣбва съ ревностъ да работимъ и да изнесемъ успѣхи въ полето на стопанското надпредварване. Не направимъ ли това, биятъ ли ни въ производството, въ качеството и процентното количество на придобититъ стопански блага, тогава кризистъ и лишенията въ стопанския ни животъ нѣма да иматъ край — докато не се стреснемъ и заработимъ както трѣбва.

Време е нашитъ земл. кооперации да помислятъ малко повече за онова, което имъ дава правото да се наричатъ „земледѣлски“ кооперации. Тѣ трѣбва да се погрижатъ да си ангажиратъ школували и запознати съ земл. стопанскитъ работи лица, които да бждатъ ръководители и организатори въ стопанската имъ дѣйностъ. Най-малкото, което тѣ трѣбва да направятъ, е да иматъ въ своята сряда поне лице съ средно земледѣлско образование, което да бжде натоварено съ тази работа.

Средствата на земл. кооперации въ никой случай не трѣбза да отиватъ само за строене на жилищни сгради, свадби и др. т. за които нѣща би следвало дори да не се дава кредитъ, а да се използватъ за рационализиране на земл. производство и за засилване на стопанската дѣйностъ на нашия земледѣлецъ.

Ние имаме вече доста много кооперации, които сж стѣпили здраво на краката си, и тѣ трѣбва да оправдаятъ надеждитъ, които обществото храни къмъ тѣхъ — да схванатъ по добре своето предназначение и да заработятъ по-енергично като истински земледѣлско-стопански сдружения.

ИВ. ДОНЧЕВЪ.

Оборски торъ.

Отъ особено голѣмо значение за нашето земледѣлско стопанство е оборския торъ. Той е съставенъ отъ изверженията на домашнитѣ животни и отъ постелката, на която тѣ лежатъ. Действието на оборския торъ зависи отъ качеството на съставнитѣ му части и отъ това, какъ сме постъпвали съ него въ обора, на торището и на нивата.

Добриятъ стопанинъ се познава по това, че неговото торище е добре и грижливо направено и подредено. Когато пъкъ тора е разпилянъ по двора, кждето постоянно се измива отъ дъждоветѣ и сокътъ му (шербетя) е протекълъ въ малки вадички дори и вънъ отъ двора, явно е, че стопанинътъ е твърде немарливъ и непросвѣтенъ земледѣлецъ. Който стопанинъ иска да повдигне своето благосъстояние, трѣбва да полага повече грижи за тора и за неговото увеличение, а и всѣки, който иска да допринесе нѣщо за земледѣлско стопанския напредъкъ на народа, трѣбва да почне отъ обора, тора и торището.

Въ твърдитѣ извержения на животнитѣ се намира една частъ отъ употребената храна, която е останала неизползувана. Азотнитѣ съединения отъ тѣзи неизползувани остатъци твърде много подобряватъ качеството на тора, поради това че тѣ при понататъшното си разпадане образуватъ амонякъ, а безазотнитѣ съединения отъ изверженията увеличаватъ само количеството на тора, тъй като при разпадането си тѣ даватъ само въглероденъ двуокисъ и вода. Въ тази неизползувана и изхвърлена отъ животното храна се намиратъ и различни минерални съединения, които сж отъ особено значение за развитието на растенията — фосфорни, калиеви, варовити и др. съединения. По-вече отъ споменатитѣ съединения се намиратъ въ много по-голѣмо количество въ пикочѣта на животнитѣ, поради което тя трѣбва грижливо да се събира и използва.

Сравнително прѣсния оборски торъ съдържа средно:

	Вода	Азотъ	Фосфоръ	Калий	Варъ
Говежди	77.5 %	0.34 %	0.16 %	0.40 %	0.84 %
Конски	70.3 „	0.58 „	0.28 „	0.53 „	0.91 „
Овчи	64.6 „	0.83 „	0.28 „	0.67 „	0.33 „
Свински	72.4 „	0.45 „	0.19 „	0.60 „	0.08 „

Споредъ това, отъ какъвъ видъ животни произлиза оборския торъ, дѣлимъ го на:

Говежди торъ — главния торъ, който обикновено се получава въ по-голѣмо количество въ стопанството. Той е добъръ за всички растения — жито, царевица, тютюнъ, лози, овощни дръвчета и пр. и за различнитѣ видове почви; отъ него пѣсчливитѣ почви ставатъ по-сбити, горещитѣ и варовити почви ставатъ по-хладни, глинениитѣ почви по-рохкави. Той подобрява физическитѣ свойства на почвата. Запазва силата си въ почвата въ продължение на 3 — 4 години. Неговото действие зависи главно отъ храната, съ която е храненъ добитѣка. Много по-добъръ торъ се получава отъ животни, които се хранятъ добре, а напротивъ слабо храненитѣ животни даватъ

по-слабъ торъ, чието действие въ земята трае по-късо врѣме. Отъ всичкитѣ домашни животни най-много торъ произвежда говедото, но разбира се, ако не му липсва и постеля. Пресмѣта се че всѣко по-добре хранено говедо дава средно за една година около 12,000 кгр. торъ.

Говеждиятъ торъ спада между тъй нареченитѣ студени торове и съдържа малко азотъ. Тороветѣ, които съдържатъ въ по-голѣмо количество азотъ, действуватъ бързо. Говеждиятъ торъ действува бавно.

Овчи торъ. Този торъ е много по-сухъ отъ говеждия. Поради това, че при разлагането си образува голѣма топлина и е богатъ на азотни съединения, отговаря твърде много за тежки и студени почви, които прави по-рохкави, съгрива ги и съ това ускорява изсушаването имъ. Овчииятъ торъ бързо действува, но не запазва силата си тъй дълго както говеждия. Неговото действие не надминава две години, като само презъ първата година се особено забелѣзва. Ако изобилно се тори съ овчи торъ, житата полѣгатъ, затова се препорѣчва да се тори съ него царевица, конопъ, тютюнъ, зеле и др. Препорѣчително е да се дава и на овцетѣ постеля. Годишно една овца дава около 600 кгр. торъ.

Конскиятъ торъ е сравнително сухъ и благодарение на голѣмото количество азотни съединения, които съдържа, действува сжщо така, както и овчия — бързо и въ немного продължително време. Отговаря за студени и клисави почви, но съвсемъ не за леки и пѣсчливи. Поради свойството му, че твърде бързо се загрѣва и дава голѣма топлина, употребява се много въ градинарството, при отгледването на ранни разсади и зеленчуци въ естѣци. Твърде добре е да се смѣсва конския торъ съ говежди, за да не бжде много горещъ. Качеството на тора сжщо зависи отъ вида на храната и постелята. Поради това, че при работенето съ конетѣ, твърде много отъ тора имъ се изгубва, пресмѣта се, че единъ конъ за една година произвежда около 7000 кгр. торъ.

Свински торъ. Поради това, че свинитѣ обикновено се хранятъ съ богата на вода и бедна на азотни съединения храна, то и торътъ имъ е богатъ на вода и беденъ на азотни съединения. Той спада въ групата на студени торове. Когато свинитѣ се хранятъ съ зърнена храна, картофи, желѣдъ и др. тѣ даватъ по-добъръ торъ, отколкото ако се хранятъ само съ отпадаци отъ кухнята, тикви, цвекло и др. Свинскиятъ торъ е бавнодействующъ, като при това запазва силата си за по-дълго време 4—5 години. Въ зависимостъ отъ храненето, една свиня дава годишно около 2000 кгр. торъ.

Птичи торъ. Птицитѣ се хранятъ съ зърнени храни, червейчета и насекоми. Торътъ, който даватъ тѣ е единъ отъ най-силнитѣ и бързо действующитѣ торове. Умѣстно е да се употребява въ градинарството, но ако разполагаме съ по-голѣмо количество такъвъ, можемъ отлично да го употребимъ за торене на царевица, конопъ, ленъ, тютюнъ и пр. Отговаря повече на влажни и студени почви, отколкото на леки такива. Поради ценнитѣ качества, които има този торъ, трѣбва да му се обръща по-голѣмо вни-

мание, при все че се намира обикновено в твърде малко количество в стопанството.

Всѣки земеделецъ, кой по-малко, кой по-вече, познава действието на оборския торъ и неговитѣ свойства и знае, че той е една отъ главнитѣ причини, отъ които зависи добрата реколта. Добре наторена нива дава добра жетва. Когато на единъ декаръ отъ нивата е хвърлено две до три хиляди кгр. оборски торъ, тя е слабо наторена. Добре наторена е нивата, когато хвърлимъ на единъ декаръ около 3500 кгр. торъ, а много добро, силно торене, ще имаме, когато количеството на оборския торъ възлиза на около 5000 кгр.

Д. ДРАГАНОВЪ.

Отглеждане на агнетата.

Като изключимъ овцевѣдцитѣ около голѣмитѣ градове, които замърлюватъ овцетѣ си презъ месецитѣ юлий или августъ, за да имъ се обогнатъ презъ декемврий—януарий, въ широката практика замърлянето се извършва презъ октомврий—ноемврий, за да стане обогването презъ мартъ-априлъ. До като за зимното обогване сж нужни много средства и грижи, които не винаги се възнаграждаватъ, пролѣтното има много преимущества добре известни на нашитѣ овцевѣдци.

Зимната подготовка на овцитѣ майки е отъ голѣмо значение както за самитѣ тѣхъ, така и за бъдещето поколение. Слабитѣ майки раждатъ слаби агнета. Самото обогване става трудно и малкитѣ се отхранватъ мжчно поради липсата на млѣко. Угояването на майкитѣ сжщо не е желателно, защото тлѣститѣ овци, макаръ да раждатъ сравнително леко, сж маломлѣчни и агнетата имъ сж винаги слаби. Средното тѣлесно състояние въ случая е най-благоприятното,

Въ сравнение съ ражданията на другитѣ домашни животни обогването става сравнително леко. Признацитѣ му сж следнитѣ: единъ, а по нѣкога два дена по-рано вимето напръщява, хълбоцитѣ хлѣтватъ и половия органъ се слабо подува. Непосредствено преди самото обогване овцата е много неспокойна: лѣга, става, блѣе и се навърта около овчаря, сѣкашъ чувствува, че той е човѣка, който въ нужда ще ѝ помогне. Такива овци се оставятъ въ кошарата подъ наблюдение. Често пжти тия признаци не сж тѣй очебиющи, минаватъ незабелѣзани отъ око̀то на стопанина и се обогватъ по нѣкога на полето.

Колкото и леко да става обогването, око̀то на овчаря трѣбва да бжде винаги будно, защото като изключение може да се случи мжчно раждане, при което помощта е наложителна за спасяване отъ явна смъртъ малкото, а дваждъ повече майката. Съ падането на плода пжлѣтъ самичкѣ се откъсва и майката веднага се обръща да ближе агнето. Възпалението на пжпа, което у телетата е така често, при агнетата е голѣма рѣдкостъ. Некои лоши майки,

особено първескини, не поглеждатъ агнетата си и не искатъ да ги оближатъ. Тукъ овчаря си влиза въ ролята, като побърза да изтрие муцунката и носътъ на агнето, за да не се задуши, поръсва го съ малко соль или солени трици, което подмамва лошата майка да изпълни природната си обязаностъ. Случава се, обаче, че при нѣкои вироглави овци не помага и това средство и на стопанина не остава друго, освенъ съ парцали или стиска мека слама да изтрие агнето. Следъ като малкото се поокопити (10—15—20 мин.), то по инстинктъ се мжчи да намери цицката на майка си. Стопанинѣтъ не бива равнодушно да гледа това измжчване на твърде слабичкото оше агънце, но трѣбва да го прикрепя и го улесни въ задачата му. Нѣкои пѣкъ овци отбѣгватъ рожбитѣ си и заставятъ овчарина да прибѣгва до крути мѣрки. Такива овци се затварятъ заедно съ агнетата въ отдѣлни боксове, до като се упознаятъ и могатъ да се намиратъ въ стадото. Това изолиране трае обикновено 2—3 дена, а по нѣкога и цѣла седмица. Ако въпреки всичко майкитѣ пакъ не желаятъ малкитѣ си, то последнитѣ се даватъ на овци, чиито агнета по нѣкаква случайностъ сж умрѣли, а ако такива овци нѣма, даватъ се на по-млѣчни такива, макаръ и да иматъ друго агне. Сжщото се прави и съ агнета, чиито майки сж много слаби и безмлѣчни.

Важенъ въпросъ въ овцевѣдството е по какъвъ начинъ да усилимъ млечността на овцетѣ майки, за да се отгледатъ добри агнета. Разрешението на тоя въпросъ може да се резюмира въ следното: преди всичко никога да не се оставятъ за разплодъ агнета произходящи отъ маломлѣчни майки и второ — замърлянитѣ овци, главно презъ последнитѣ 2 месеци, трѣбва хубаво да се хранятъ, безъ много да затлѣстватъ. Освенъ туй на майкитѣ да се дава следъ обогването не само доброкачествено сено, ами и повечко ярма (до 300—400 гр. дневно на глава), къмъ която да се прибавя по една шепа млѣно кюспе или брашно отъ фиово зърно или пѣкъ смлѣна бакла (черъ бобъ). Ако грижливиятъ стопанинъ си е произвелъ крѣмно цвекло и добре го е запазилъ до туй време, нека дава нарѣзано отъ него на обогненитѣ овци по 3—4 клг на глава дневно и млѣкото толкова ще се увеличи, че на агнетата скоро ще заличи, а следъ отбиването имъ ще има отъ що да прави сирене и масло. Освенъ това хранитѣ съ крѣмно цвѣкло овци никога не се повреждатъ отъ първата паша (диария не ги лови).

Ложето овцата си хвърля обикновено 2—3 часа следъ обогването и го изяжда. Нѣкои овчари казватъ, че овци, които си ядатъ ложето, сж по млѣчни. И въ по-напредналитѣ страни това вѣрване сжществува, обаче научнитѣ изследвания не го потвърждаватъ. Ако следъ 2 дена ложето не се хвърли, то загнива вътре и такива овци оставатъ ялови. Тукъ трѣбва опитниятъ овчаръ да помогне на животното, като съ добре измити, дезинфекцирани и хубаво намазани съ зехтинъ ржце бръкне въ матката и извади ложето по части. Това не е всѣкому работа и е доста рисковано.

Поне две седмици следъ обогването агнетата не бива да се изкарватъ на паша, особено когато

времето е кишаво, но да не се пропускат топлите слънчеви дни, през които агнетата могат да потичат на свобода из двора и да подишат чист въздух. Щом агнетата заякнат и времето благоприятствува, овцете с агнетата се изкарват на паша, но не много далече. Подражавайки на майките си, агнетата скоро се приучват да пасат и си наваксват недостига от храната.

Отбиването на агнетата тръбва да почне не по-рано от началото на втория месец след обгването. Първоначално майките се изкарват на паша без агнетата, като на обяд се връщат, а и цяла нощ прекарват при малките си. Това продължава 7—8 дена, след което през ден овците на обяд не се връщат в кошарата, а се издояват в нъ. След 7—8 дена, през два дена в третия, овците се прибират при агнетата си на обяд, а след други 7—8 дена се оставят само ноща заедно. За да си наваксат недостига от храна, изкарват се отдълно на паша, като не се забравя да им се даде по нъкоя шепа ярма. Така се продължава до към средата на третия месец, след което агнетата се пускат при майките си нъколко дена през вечер, сетне през две, през три, да сукнат само по нъкоя глътка и в края на третия месец се съвършено отлжчват. Много хубава е практиката у повечето наши чобани да оставят мъжките агнета, предназначени за бждащи кочове, да не се делят от майките си, да бозаят докато майките им имат млъко. Още по-хубаво би било, ако и женските агнета, предназначени за разплод, се оставят още един месец да бозаят. За жертвите, които такъв стопанин би направил, богато ще бъде възнаграден. Ще има по-едри и по-млъчни овци.

От само себе си следва, че за разплод ще тръбва да се оставят най-добре развити и от най-добро произхождение агнета. За жалост, обаче, в нъкои наши овцевъдни центрове алчността за пари е стигнала до там, че се дава право на касапите да изберат, които агнета харесат от стадото, а то се знае, че ще изберат най-хубавите. Много естествено е, че при подобна практика несъзнателно стопаните увреждат собствените си интереси и скоро почват да гълтат горчивите хапове на своето лакомство.

Добре е солта да не се дава на агнетата, па и на овците, в ярмата, но да се поставят буци каменна сол на тройни четали из кошарата, двора или търлата, от дето агнетата ще бликат толкова, колко им е угодно. През периода на растенето, ако се забележи, че агнетата сж с слаби кости, препоръчва се в ярмата поне веднаж седмично да им се туря по една стиска ситно счукан тебиширь. От него костите (скелета) заякват и животните стават по-едри. Че агнетата се нуждаят от варь личи по това, че често бликат пръстята, макар и да имат сол на разположение.

След шестия месец по отношение на храната агнетата се третират като възрастните овци, само

че се карат (ако може) на по-хубавите мѣста от пасището.

Рано обогнените и тѣлесно развитите женски агнета още сжщата есен се разгонват, но не бива по никой начин да се замърлюват, защото не могат да дорастат, а освен това дават лошо поколение в всѣко отношение.

През втората година нашите овчари наричат агнетата шилета. Щом женските се замърлят, стават „дзвизки“ или „девиски“, а мъжките, почнат ли да покриват, сж вече млади кочове.

К. п. НИКОЛОВЪ.

Птицевъдството у насъ и по-добрението му.

Едно от най-големите износни пера на нашето народно стопанство сж яйцата. До войните износа на тоя продукт е заемал второ мѣсто в експортната ни листа. През последните години производството и износа на яйца сж получили един голѣм подеъм, който е особено чувствителен през миналата 1924 г. Количеството на изнесените яйца само през първите три месеца надминава числото за съответните месеци от предишната година с 80%; през лѣтото тоя износ още повече се засили и из страната бѣха закупени за високи цени голѣми количества яйца, а през есента ние бѣхме свидетели на едно силно търсене, при което за парче се предлагаха 3 до 5 лева!

Голѣмото посжпване на яйцата, причинено от силното им търсене както за мѣстна консумация, така и за износ, е едно явление извънредно благоприятно за птицевъдното ни стопанство. Задържането на това търсене ще представлява извънредно добри условия за едно силно развитие и разширение на кокошарството и специално това, при което се цели добиване на повече яйца. При тия условия, от една страна, и при обстоятелството, че нашето птицевъдно стопанство е една занемарена добавъчна отрасъл, престѣпление ще бжде ако нашият земледѣлец не се заеме да направи от своя кокоши орлякъ едно високо доходно стопанско перо, още повече, че това което е потрѣбно да се направи в труд и капитал е много малко, в сравнение с приходите, които ще се получат. Но като обект за доходно стопанисване кокошарството може да интересува не само нашия земледѣлец, който може да го упражнява само в ограничени размѣри. У насъ сжществуват условия и за едно по-разширено, по-модерно птицевъдство като специално занимание. Птицевъдството, сложено на модерни начала, може да бжде истинско благословение за мнозина. Обстоятелството, че за тая работа може да бжде използван труд на по-стари хора, както и тоя на децата, е едно голѣмо преимущество, е едно улеснение за неразполагащите с капитал, нуждни за всички други предприятия.

Сегашното положение на продуктивното птицевъдство въ нашето селско стопанство не може да се каже, че е добро. Почти навсякъде се държи единъ типъ кокошка, която е за общи цели т. е. не е предназначението ѝ специално за яйца или за месо. Количеството яйца, които снася една кокошка е малко поради лошитъ условия, при които се отглеждатъ птицитъ. Системно хранене, хигиена, правилно подновяване на птичето стадо, методично подбиране въ свързка съ целитъ, които преследваме, сж работи, може да се каже, непознати на нашия земледѣлецъ.

За земледѣлеца се откриватъ възможности за десетократно увеличение на приходитъ отъ кокошкитъ, ако бждатъ приложени едни малки грижи въ работата по тѣхното отглеждане. А едно десетократно увеличение на тия приходи главно отъ изнесенитъ яйца ще е отъ грамадно значение за страната. Много нови милиони чужда валута ще бжде внесена и това ще донесе едно по-голѣмо благосъстояние на всички ни.

Птицевъдството е единъ отъ положителнитъ клонове въ земледѣлието. То отдавна вече не е въ фазата на проучвания, за да има нужда стопанина да се съмнява въ това, което науката препоръчва. Наопъки, тукъ както и въ бубарството съ голѣма положителност сж посочени и установени начинитъ, по които се работи — не само за да не се сбърка, ами сигурно да се получатъ добри резултати. Изпълняване работитъ по храненето, държането, развъждането и пр. въ птицевъдството съ точностъ, като се използватъ последнитъ придобивки на науката, води всѣкога къмъ добри резултати. Ние имаме, въ това отношение, примертъ на птицевъдци въ много западни страни, които вървящи по петитъ на модерната птицевъдна наука получаватъ много високи доходи отъ своитъ кокошки. Въ Америка никой добъръ птицевъдецъ не държи кокошка, която дава по-малко отъ 200 яйца въ годината. Птица, която снася подъ тая цифра се смѣта за недоходна и държане едно стадо отъ такива птици тамъ би било образецъ на нерационално стопанисване. Птицевъдството, достигнало положението на една разширена индустрия въ тая страна, се упражнява изключително въ съгласие съ всички нови придобития на науката и е образецъ на рационалностъ. Това е така и въ много други страни. За нашиятъ земледѣлецъ, сжщо така, съществуватъ всички възможности да прилага модернитъ начини на стопанисване въ птицевъдството.

Изучаване тънкоститъ на тоя занаятъ може да е отъ голѣма полза за този, който се занимава специално съ него. За нашия земледѣлецъ, който има птицевъдството като странична отрасль за своето стопанство, е сжщо така необходимо познаване макаръ и не така подробно на нѣкои работи. Но не трѣбва да се мисли, че всичко, което е отъ значение да се знае, може да бжде включено въ рамкитъ на нѣколко правила, за да вземемъ и ги изредимъ. Придобиването на познания става постепенно, стига да има желание да се търсятъ. На нашъ езикъ има написани както отдѣлни, така и изъ земледѣлскитъ ни списания, много работи, които биха били

полезни да се знаятъ отъ нашитъ птицевъдци. Ние бихме имъ препоръчали да си доставятъ книжкитъ по птицевъдство, издадени отъ Бълг. Земл. Дружество въ София, ул. Хаджи Димитъръ, 13, а сжщо така и хубавото ръководство по модерното птицевъдство отъ г. Куманъ Ц. Кумановъ — Чирпанъ.

Другъ пътъ ще се опитаме да посочимъ на кратко и конкретно какво трѣбва да се направи, за да се подигне производителността на нашитъ кокошки.

Т. ИВАНОВА.

Киселата смѣтана за получаване на масло.

Най-финно краве масло се получава отъ съвършено прѣсна смѣтана, добита отъ млѣко на крави, пасли на пасища съ ароматни треви.

У насъ, обаче, консуматори съ така изтънчени вкусове, които да преценятъ такова масло, сж малко и едва ли има стопани, които да намѣрятъ смѣтка въ произвеждането му.

За нашитъ условия най-доброкачествено масло би било това, което се получава отъ кисела смѣтана. Предпочита се добиването на масло отъ кисела смѣтана предъ онова отъ прѣсна поради това, че рандемана (добитото количество) на маслото, получено отъ кисела смѣтана, е винаги по-голѣмъ отъ тоя на масло отъ прѣсна такава, при равни други условия. Причината се крие въ обстоятелството, че масленитъ клѣбца, които се намиратъ въ смѣтаната, се окръжаватъ отъ пластъ казеинъ (сиреняво вещество), който имъ служи като обвивка. Млѣчната киселина, която се намира въ киселата смѣтана, атакува и разтваря споменатата обвивка и тази смѣтана дава повече масло.

Точни и конкретни признаци за опредѣляне киселата (узрѣлата) смѣтана, годна за бучкане, нѣма. Опити и практиката могатъ да ни покажатъ това най-добре. Но донѣкъде по този въпросъ може да се каже следното:

Вънкашниятъ изгледъ и гъстотата на смѣтаната трѣбва да бждатъ такива, щото тази последната да прилича на равномерно желатинообразна маса, или както се казва, да има консистенцията (състоянието) на петмезъ.

Трѣбва да има приятно киселъ вкусъ, който да се дължи изключително на млѣчната киселина. Отъ опититъ, правени въ млѣкарницата на Образц. Чифликъ, най-добра за бучкане по отношение на киселината е тая смѣтана, която има срѣдно 8 гр. млѣчна киселина ($C_3H_6O_3$) на 1 литъръ. Недостатъкъ е за смѣтаната, ако тя се състои отъ буци и рѣдка течностъ и ако има силно киселъ до трѣпчивъ вкусъ. Полученото отъ такава смѣтана масло има неприятенъ вкусъ и лесно подлежи на развала.

Цѣлата работа при приготвянето на кисела смѣтана се състои въ следното:

Въ свършено прѣсната смѣтана да се предизвика чисто млѣчно-кисела ферментация, която да преобрази прѣсната смѣтана така, че тя да „узрѣе“ т. е. да има свойства, при които е възможно да се получи най-голѣмо количество и най-доброкачествено масло. За това сж необходими:

1. Ферменти — възбудители на зрѣнето на смѣтаната. Тѣ трѣбва да представляватъ отъ себе си по възможностъ чисти и силни колонии отъ вегитиращи клетки на млѣчно-киселитѣ бактерии — *Bacterium Lactis acidii*. Тѣзи ферменти се намиратъ въ мѣтеницата на по-рано избитата, узрѣла, смѣтана, ако отъ нея е получено доброкачествено масло и въ киселото млѣко. Въ случай, че нѣмаме такива, то сами можемъ да си получимъ мая посредствомъ самовкисване. За целта се взема доброкачествено млѣко, прецежда се, поставя се въ чистъ сѣдъ и се покрива съ грубъ рѣдѣкъ платъ. Затопля се млѣкото до температура 30° С. и се държи въ продължение на 24 часа при температура 25 - 30° С. въ добре провѣтрено помещение (въ Германия, Дания и др. европейски страни се намиратъ въ търговията готови чисти култури отъ млѣчно-киселъ ферментъ въ видъ на прахъ или течностъ).

Когато се употребява мѣтеница, достатъчно е $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ лг. за 25 лг. смѣтана — лѣте и $\frac{1}{2}$ — 1 лг. на сжщото количество смѣтана зиме.

2. Узрѣването на смѣтаната трѣбва да става въ продължение на 24 часа.

3. Всичката смѣтана да се събира въ единъ голѣмъ общъ сѣдъ, а не въ нѣколко малки. Само когато смѣтаната се събира въ единъ сѣдъ, може да бѣде еднакво кисела. Самиятъ сѣдъ трѣбва да се остави откритъ или пѣкъ да се покрие съ рѣдѣкъ грубъ платъ.

4. Да се разбърква отъ време на време съ дървена бъркалка, нарочно направена за целта.

5. Въ помещението да се поддържа по възможностъ една и сжца температура въ предѣли 15—20° С. Първата температура отговаря повече за работенето презъ лѣтото, а втората презъ зимата. Поради това лѣте трѣбва да си служимъ съ изкуствено охлаждане, а зиме съ изкуствено отопление.

Температурата, при която става избиването на киселата смѣтана, се колебае между 11—16° С въ зависимостъ отъ времето и температурата въ помещението. Колкото е по-топло времето, и температурата въ помещението по-висока, толкова при по-ниска температура трѣбва да става бучкането и обратно. Поради това тукъ се явява нужда за охлаждане лѣте и затопляне зиме на смѣтаната за бучкане.

Като се съблюдаватъ горнитѣ упътвания, отъ 100 л. млѣко съ обща масленостъ 3.8% се получава около 5 кгр. най-доброкачествено масло.

Предстоящи стопански работи презъ м. мартъ.

На нивата. Главното внимание на землѣлеца презъ м. мартъ трѣбва да бѣде насочено върху ниви-

тъ и ливадитѣ, тъй като обикновено презъ този месецъ започватъ пролѣтнитѣ полски работи.

За началото на полскитѣ работи не може да се даде точенъ календаренъ срокъ, защото тѣ зависятъ отъ най-различни и отчасти измѣнчиви влияния, като географическото положение на мѣстността (напр. южна или северна България), височината надъ морското равнище, климата, изложението (напр. юженъ или северенъ склонъ). Свойствата на почвата и най-после самия видъ на растението.

Времето за сеидба на различнитѣ културни растения зависи главно отъ температурата, при която тѣ сж способни да кълнатъ и отъ степенята на тяхната чувствителностъ къмъ пролѣтнитѣ студове.

Къмъ раннитѣ пролѣтни култури се отнасятъ овеса, ръжта, ечмика, фия и конопътъ; къмъ стѣдно кѣснитѣ — цвеклото, каргофитѣ и къмъ кѣснитѣ — царевичата, боба, просото, слънчогледа, тиквитѣ, тютюна и др.

Най-рано отъ пролѣтнитѣ култури се сѣе овеса, тъй като той кълне при темпер. 4—5° С., при достатъчно влага, има продължителенъ вегетационенъ периодъ и при това не се бои много отъ пролѣтнитѣ студове.

Ранниятъ посѣвъ предпазва пролѣтнитѣ култури и отъ нападенията на шведската муха (*oscinis friter*).

Следъ сеидбата на овеса може да се пристѣпи къмъ сеидбата на други ранни култури.

Видътъ на почвата тоже въ значителна степенъ влияе за времето на сеидбата. Лекитѣ пѣськливи почви по-лесно изсъхватъ и се сѣгрѣватъ, отколкото тежкитѣ и заради това по-рано се отдаватъ на обработка.

Въобще може да се каже, че почвата е готова за обработване напролѣтъ тогава, когато тя е достатъчно изсъхнала, не се замазва по орджията и лесно се обръща подъ отметателната дѣска на плуга. Щомъ настѣпи този моментъ, землѣлецътъ може да започне съ сеидбата на овеса.

Ако нивата е била добре изорана презъ есенята, то пролѣтната оранъ съ плугъ се явява излишна и понѣкога даже вредна, тъй като при пролѣтната обработка съ преобрѣщането на почвата последната се силно изсушава, а знае се, че съхранението на зимната влага трѣбва да бѣде главната грижа при сеидбата на пролѣтнитѣ култури.

Заради това, ако ще сѣемъ на разпрѣснато (отъ рѣжа), есенната дълбока оранъ трѣбва да се изравни съ брана или пѣкъ съ трѣненъ влакъ и следъ това се засѣва семето, като за зариването му си послужимъ съ пружиненъ култиваторъ или пѣкъ съ рало. После това нивата се изравнява още единъ пътъ съ грапа или трѣненъ влакъ.

Ако нивата не е била орана презъ есенята, то тази работа трѣбва да се извърши, щомъ като това стане възможно, следъ което се избравна. Подирѣ нѣколко дни, като се улѣгне почвата, пристѣпваме къмъ сеидбата по гореприведения способъ.

По свършенъ начинъ на сеидба се явява редовия посѣвъ. Неговото преимущество предъ разпрѣснатия се заключава въ следното: по-равномѣрно разпредѣление на семената въ почвата въ хоризонтално

и вертикално направление, което обезпечава равномерния ръст и едновременното узрѣване; възможност да се регулира точно количеството семе на единица площ и економия въ посѣвния материалъ отъ $\frac{1}{5}$ до $\frac{1}{3}$.

За редова сеидба почвата се приготвява по следния начинъ. Есенната оранъ благодарение на зимнитѣ валежи често се сбива, ето защо трѣбва да се разрохка съ култиватора или, ако нѣма такъвъ, съ рало; следъ като се разтрошатъ буцитѣ съ помощта на браната, пуца се сѣялката по възможностъ перпендикулярно на браздитѣ отъ есенната оранъ.

Ако нивата не е орана презъ есенята, то достатъчно е да пребранимъ пролѣтната оранъ и следъ това да пуснемъ сѣялката. Въ нѣкои случаи се пущатъ следъ сѣялката леки брани, за да изравнятъ останалитѣ следъ ботушитѣ ѝ бразди.

Нагласяването на сѣялката не представлява особена трудност; най-първо се поставятъ ботушитѣ на нужното разстояние единъ отъ други съ помощта на намиращата се при сѣялката дѣска. При сеидбата на овеса, ечмика и пшеницата това разстояние е отъ 12—15 см.

Самия способъ на нагласяване сѣялката за посѣване на опредѣленото количество семе се заключава въ следното: обикновено при всѣка сѣялка има таблица съ указания на какво мѣсто на регулаторната скала трѣбва да бѣде закрепена стрѣлката за даденъ видъ култура. Обаче тази постановка ще бѣде приблизителна, неточна и се нуждае отъ поправка. За да се направи поправката изчисляватъ се оборотитѣ на задното колело на сѣялката, нужни за да се засѣе опредѣлена единица площъ.

Повдига се и се подпира тази страна на задната ось на сѣялката, на която се намира ходовото колело съ жбчести колелета; насипва се сѣяния сандѣкъ съ семе, поставя се подъ сѣялката брезентъ или какъвъ да е платъ, скачаватъ се жбчеститѣ колелета и се завъртва повдигнатото колело на изчисленото число пжти. Падналото подъ сѣялката зърно се събира и претегля; ако това количество се окаже равно на установеното за дадения случай семе, то стрелката на скалата се закрепва здраво и сѣялката може да се пусне въ работа.

Ако ли количеството семе, събрано подъ сѣялката, не съответствува на количеството, нужно за дадения случай, то стрелката въ зависимостъ отъ теглото на падналитѣ зърна се установява за увеличение или намаление на посѣва и провѣрката се продължава по гореспоменатия способъ до тогава, докато количеството на падналитѣ зърна стане равно на количество, то трѣбно за дадения случай.

Опредѣлянето числото на оборотитѣ, нужни за засѣването на опредѣлена единица площъ, става по следующия начинъ. Измѣрва се периметъра (дължината на окръжността) на задното колело на сѣялката съ ролетка или проста връвъ и широчината на сѣялката; произведението на тия две числа ще бѣде равно на площта, засѣта при еднократно завъртване на колелото; като раздѣлимъ една опредѣлена единица площъ (напр. единъ аръ) на площта, получена при еднократно завъртване на колелото, ние ще получимъ

число равняващо се на числото обороти, трѣбни за засѣването на дадена единица площъ. Напр: обиколката на колелото е 4 м., ширината на сѣялката е 2 м., следователно засѣтата площъ при единъ оборотъ на колелото ще бѣде $4 \times 2 = 8$ кв. м. Числото обороти на колелото за засѣването на единъ аръ ще получимъ като раздѣлимъ $100 : 8 = 12.5$.

Количественото семе трѣбно за засѣването на единъ декаръ е слдующото:*)

Разпрѣснатъ посѣвъ	Редовъ посѣвъ
овесъ 12—18—25 кгр.	10—12—14 кг.
ечмикъ 12—17—20 „	9—13—16 „
проп. пшеница . 15—20—24 „	12—16—18 „
проп. ръжъ . . . 16—18—22 „	12—13—17 „

За дълбочината на посѣва тѣй сжщо както и за времето на сеидбата не може да се даде опредѣлена рецепта.

Дълбочината на посѣва зависи отъ вида на растението, голѣмината на зърната, климатическитѣ условия и отъ качеството на почвата. Изобщо може да се каже, че дълбочината на посѣва за пролѣтнитѣ зърнени храни се колебае отъ 3—5 см.

На ливадитѣ. Естественитѣ и изкуствени ливади е полезно да се грапятъ. Тази работа се върши обикновено презъ м. мартъ, тогава когато почвата е достатъчно изсъхнала и тревата е почнала да расте. Чрезъ пробранването се достига разрохкване на почвата, дава се достѣпъ на въздуха до последната, което пѣкъ прави почвата по активна, както въ химическо така и въ биологическо отношение. Освенъ това браненето разрушава образуватитѣ се мѣхове по повърхността и изравнява картичинитѣ, мравуняцитѣ и др.

Най-добре се извършва тая работа съ ливадната брана.

Въ хамбаря. За приготвяне семето на зърненитѣ храни вижъ книжка втора. Сега ще поменемъ за приготвяне семе за посѣвъ на царевичата.

За тази целъ се избиратъ най-типичнитѣ кочани отъ даденъ сортъ, отдѣлятъ се семената на върха и основата на кочана и останалото се запазва за посѣвъ като най-доброкачественъ материалъ.

Е. К.

Въ обора. а) *При кравитѣ.* Храната се привършва, а и паша нѣма още. Какъ ще си помогнемъ, за да запазимъ млѣчността на кравитѣ, като знаемъ, че щомъ веднажъ тя спадне, мжчно се увеличава? Тукъ запарката може отчасти да замѣсти сеното и другитѣ храни и ето какъ става приготвянието ѝ. Още отъ вечеръ за всѣка крава отмѣрваме приблизително по 7—8 клг. плѣва (мека ситна слама или мекина) и въ едно голѣмо корито нареждаме единъ пластъ (до една дланъ) плѣва, върху която порѣсваме трици или ярма, до като наложимъ цѣлото отмѣрено количество. Количеството на трицитѣ или ярмата ще бѣде въ размеръ по 1 кгр. за всѣки 3 литри получ. млѣко. Върху така нареденитѣ пластове порѣсваме подсолена врѣла вода, докато всичко се овлажни, безъ да има излишекъ отъ вода, разбъркваме хубаво съ лопата, завиваме корито

*) Д-ръ. Ив. Ас. Джебаровъ. — „Изборъ на семе за посѣвъ“

то съ чулове или човали и го оставяме така до сутринта. На следната сутринь раздѣляме попарата на 3 части, като едната разпредѣляме веднага на кравитѣ, другата оставяме за обѣд, а третата за вечерта. Такава попара правимъ на кравитѣ си, докато излѣзе пашата и последнитѣ почнатъ да отказватъ да ядатъ. Презъ тоя месецъ е най-добре да се завождатъ кравитѣ, за да се отелятъ презъ м. м. ноемврий-декемврий, когато цената на млѣкото е най-висока.

Къмъ края на месеца трѣбва да се скопятъ годиначетата мжжки телета, които сж предназначени за бждащи волове. Презъ хладнитѣ пролѣтни дни мухи нѣма, червясане не става и ранитѣ се затварятъ много бърже.

Краваритѣ около голѣмитѣ градове и стопанитѣ млѣкари, които се съмняватъ въ здравето на кравитѣ си, презъ м. мартъ трѣбва да ги туберкулинизиратъ. Впрочемъ тѣ и по законъ сж длъжни да сторятъ това.

б) *При овцетѣ.* — Усиленото обажване почва. Вижъ статията: „Отгледване на агнетата“ въ сжщата кн.

в.) *При кобилитѣ.* Презъ тоя месецъ заводенитѣ миналата година презъ м. априлъ кобили се кончатъ. Най-сигорно се заплодяватъ кобилитѣ на кръвъ т. е. между 7 и 9 день отъ окончването. Грижитѣ на стопанина върху кобилитѣ и малкитѣ кончета сж описани въ статията: „Отглеждане на младитѣ кончета“ брой II, стр. 5 на сжщото списание.

г) *При свинетѣ.* Най-благоприятното време за прасене на свинетѣ е края на м. мартъ и м. априлъ. За да иматъ свинетѣ много млѣко и по тоя начинъ да могатъ да отгледатъ хубави прасета, най-добрата храна е пашата. Като изключимъ южна България, де-то по това време паша може да се намери, другаде за нея е още рано. Въ такъвъ случай се препорѣчва рѣдка каша отъ овесено брашно и млѣчни отпадки. Нужно е сжщо 24 — 48 часа следъ опрасването да се отрежатъ кучешкитѣ зѣби на прасенцата, за да не хаятъ майкитѣ си.

д) *При птицитѣ.* Най-удобното време за насаждане на квачкитѣ за южна България е първата половина, а за северна — втората половина на м. мартъ. Отъ практика е намерено, че най-добре е да се насаждатъ средно едритѣ яйца, защото много едритѣ обикновенно даватъ близнаци, а много дребнитѣ слаби пилета. Важно условие преди насаждането е да се подбиратъ яйца отъ добри, предимно зимни носачки и да се насаждатъ подъ кокошка, която е доказала, че е добра мжтачка и добре води пилетата си. Най-добъръ $\frac{0}{100}$ излупване даватъ яйцата, които не сж постари отъ 3 седмици и сж били съхранявани до половината заровени въ трици съ тѣпия край нагоре. Некои практики твърдятъ, че заостренитѣ яйца давали предимно петли. Въ това отношение тукъ се правятъ опити, за резултатитѣ отъ които ще съобщимъ на есенъ.

Д. Д.

Въ млѣкарницата — *При центрофужното обезсмѣтаняване* да се работи сжщо както презъ миналия месецъ; при биенето на маслото температурата, до която ще се затопля киселата смѣтана, ще бжде 16° C. Тогазъ се получава възмяко, трошливо масло — най-пригодно за приготвяне на форми.

Ако маслото не се консумира само въ стопанството, а се изнася на пазаря, добре е да му се даде жълтъ цвѣтъ, съ какъвто се характеризира обикновеното краве масло, тъй като последното презъ този сезонъ, благодарение на оборния режимъ, който прекарва говедото, изгубва този си цвѣтъ. Боядисване може да става само съ безвредни вещества, които не придаватъ никаква миризма, а само естествена боя на маслото. За препорѣчване сж следнитѣ такива: шафранъ, орлеана и сокъ отъ моркови.

Когато въ стопанството се получава и овче млѣко и ако последното се преработва въ *бѣло саламурено сирене*, добре е съ време стопанинътъ да вземе грижи за мая. Често пѣти течното фабрично сиреще, съ което си служатъ много стопани, се получава отъ пазаря развалено или най-малкото е много по-слабо, отъ колкото е обявено въ етикета на бутилката. За да употребява винаги прѣсно, доброкачествено и съ точно опредѣлена сила сиреще, стопанинътъ трѣбва самъ да знае да си го приготвя.

Зи тази целъ при клането на тревопаснитѣ бозайничета, агнета и теленца, да се запазватъ последнитѣ отдѣления на стомаха, така нареченото сиреще; да се изчисти и постави на сухо, провѣтриво мѣсто.

Упжгвания за приготвяне на течное сиреще и изпитване на силата му ще се дадатъ по късно въ списанието.

Д. И-ва.

Въ лозето Недовършенитѣ отъ миналия месецъ работи продължаватъ и презъ настоящия месецъ. Ако презъ есенъта не сж събрани калеми за облагородяване, това става сега. Събирането на калемитѣ се извършва обикновено следъ отравянето на лозето. Събранитѣ калеми строго сортирани, безъ да се наръзватъ на кжсо, се вързватъ на снопчета по 50 и се заравятъ въ умѣрено влаженъ пѣськъ, както това бѣ съ рѣзницитѣ (вижъ кн. 2). Много влажния пѣськъ може да причини загниване на пжпкитѣ. При събиране на калемитѣ да се внимава пжпкитѣ имъ да не сж измръзнали, което най-лесно се познава по това, че при напрѣченъ разрѣзъ пжпката е ясно зелена. Ако при напрѣчния разрѣзъ пжпката е почернѣла, това е сигуренъ признакъ, че цѣлиятъ калемъ е измръзналъ. Този опитъ се прави на най-горната и най-долна пжпка на калема. Приготвятъ се сандѣци за ратяване (стратифициране) на лозитѣ, а сжщо и мѣхъ и дървени стѣрготини. Преди употрѣблението на последнитѣ, да се промиятъ за дезинфекция съ $\frac{1}{2}\%$ разтворъ отъ синь камъкъ.

При хубаво време се почва съ отравянето на лозето. Старитѣ колове се ремонтиратъ.

Въ винарската изба. Взематъ се всички необходимѣ мѣрки винарскитѣ изби да бждатъ добре запазени отъ влиянието на предстоящитѣ топли дни, които биха дали възможностъ на заразенитѣ отъ разни болести вина да се развалятъ. Провѣрватъ се всички вина най-внимателно, и тия отъ тѣхъ, които сж предразположени на заболяване, трѣбва по-скоро да се продадатъ. Недопълненитѣ бѣвчи се доливатъ, а ако нѣма възможностъ да стане това, то празната частъ отъ бѣчвата се напушва съ сѣра, но така, че части отъ горящата сѣра да не падатъ въ виното,

Допълването и напушването на недопълненитѣ бѣчи е необходимо, тъй като виното въ тѣхъ лесно би могло да цвѣтѣяса, а по-късно, при стопляне на времето, такива вина лесно могат да се вкиснатъ. Празнитѣ бѣчи и избенитѣ помещения се напушватъ съ сѣра.

Въ овощната градина. Прочистватъ се дърветата отъ излишнитѣ клони (просвѣтляване на короната). Стѣблата на дърветата се изстъргватъ и замазватъ съ каша, приготвена въ отношение 10—12 кгр. гасена варъ, 5—6 кгр. говежди извержения и малко глина за 100 литра вода. Преди разпъване на дърветата се събиратъ калемѣ за облагородяване. Засаждането на овощнитѣ дървета продължава. Къмъ края на месеца се засѣватъ и овощнитѣ семена въ семенилището.

До всѣко младо дърво, ако това не е сторено при засаждането му, отъ страна на господствующитѣ вѣтрове се забива по единъ колъ, въ който се завързва дръвчето и то така, че последното да не се търка въ кола, което най-добре става съ вѣнци отъ лукъ или мамули (кукурузъ), като се върже въ видъ на числото 8.

Въ зеленчуковата градина. Приготовляватъ се нови парници за пикиране на посѣтия отъ по-рано ранъ посѣвъ. Разорана, градината се разпредѣля на лехи. Засажда се лука (арпаджикъ) и чесънъ, предназначени за сухо употребление. Ако баклата не е засѣта, тамъ гдето времето позволява, това се извършва презъ тоя месецъ.

Н. Йорд.

Въ пчелина. Презъ мартъ днитѣ още повече нарастватъ, стоплюва се, пчелитѣ повечето време сж въ движение, по-усилено се размножаватъ, по която причина повече ядатъ. Отъ срѣдата на месеца почва цвѣтението на нѣкои овощни дървета, минзухаръ и кокиче има почти навсѣкжде, тъй че пчелитѣ могат да намѣрятъ достатъчно прашецъ за своитѣ нужди. Ако нѣкжде, кждето е по-студено презъ този месецъ, нѣма достатъчно цвѣтчета, отъ кждето пчелитѣ да взематъ прашецъ, добре е пчеларя при пчелника да постави нѣколко плитки чинийки съ чисто, меко пшеничено брашно. Ако подхранванието, което е направено презъ февруарий, не е достатъчно, трѣбва да се повтори (Вижъ кн. II на списанието).

Хр. Торомановъ.

Нашитѣ кооперации.

Единъ примеръ за подражание. Зимата е къмъ своя край. Всѣки добъръ стопанинъ е подредилъ машинитѣ си, орджията, колата, семето за посѣвъ и всичко, което му е потрѣбно за стопанството и чака само хубаво време, за да излѣзе въ полето на работа.

Преди, обаче, да настѣпи това време зн полска работа, нека скотовѣдцитѣ да не пропуснатъ случая и се събератъ, за да обмислятъ въпроса: да даватъ ли и за напредъ получаваното въ стопанството имъ овче и козе млѣко на търговцитѣ — мандраджии,

или сами на свой рискъ да наематъ мандри и тамъ да го преработятъ на саламурено сирене или кашкавалъ.

Този въпросъ е много важенъ и ние съветваме стопанитѣ на овци и кози при рѣшенията си да иматъ предвидъ следното:

Миналата година *Душанската кредитна кооперация* — Пирдопско, е била открила мандра за преработване на овчето млѣко въ кашкавалъ. Кога сезона е билъ завършенъ, кооперацията е изплатила млѣкото на кооператоритѣ по 12.22 лв. кгр., а търговцитѣ — мандраджии въ с Лѣджене сж го платили по 10.60 лв., въ гр. Златица по 10.20 лв., а въ гр. Пирдопъ по 9.50 лв. Значи, кооперацията е платила млѣкото съ 2 лв. повече за килограмъ.

Общата печалба отъ предприятието на Душанци въ размеръ 50 535 лв. е била подѣлена между кооператоритѣ въ зависимостъ отъ внесено отъ тѣхъ въ мандрата млѣко. Ако не бѣха се сдружили млѣкаритѣ, търговеца-мандраджия щѣше да тури тѣзи пари въ джеба си и то като печалба само за нѣколко лѣтни месеца.

Ц. Г.

Новости въ земледѣлието.

Тройното влияние на чилската селитра върху растенията.

Чилската селитра се употребява въ земледѣлието като изкуственъ торъ, понеже съдържа азотъ. Сравнителнитѣ опити показватъ, обаче, че азота, даденъ на растенията въ форма на чилска селитра, оказва далечъ по-благоприятно влияние върху растителността, отколкото въ форма на какъвто и да е другъ изкуственъ азотенъ торъ. До скоро се приписваше това влияние изключително на химическия характеръ на селитрата, понеже азота е въ нея въ форма на нитратъ (въ разтворъ—нитратъ ионъ), а за повечето отъ растенията азота е достъпенъ само въ тази форма. Не можеше да се обясни, обаче, положителното действие на калиевата и калциевата селитри при повечето растения, при все че и тѣ сж нитрати и съдържатъ при това калий или калций. Заработиха въ тази областъ мнозина чехи, немци и др., като Стокласа, Абдерхалденъ, Зьодербаумъ и др. и ето че обясняватъ и тази загатка.

Следъ точни и основни изследвания оказа се, че чилск. селитра е повече или по-малко радиоактивна, а радиоактивността оказва голѣмо влияние върху обмѣната на веществата въ живата клетка, като отдѣлнитѣ лъчи на радиоактивнитѣ елементи причиняватъ различни биохимични реакции въ клетката. Така А лъчи причиняватъ главно бързо окисляване, следствие на което се ускорява разпадането (дисимилацията) на сложнитѣ химически съединения и се освобождава повече топлина, а В и Г лъчи предизвикватъ буйни откислителни (редукционни) процеси, които играятъ важна роля при съдържащитѣ хлорофилъ клетки (асимилаторнитѣ органи).

Чилската селитра съдържа покрай редъ незначителни примеси и йодъ. Последния, макаръ да е и въ минимални количества, оказва грамадно влияние върху нѣкои растения, главно върху цвеклото. Стокласа и неговитѣ съратници доказаха, че йода, поетъ отъ цвеклото, оказва благотворно влияние даже и въ втората вегетационна година върху образуването на семената.

Йода се приема отъ коренитѣ на цвеклото не само въ форма на йодидъ, но и въ форма на йодатъ и перйодатъ. Най-благотворно действа, обаче, йодида.

Споредъ изследванията на Стокласа, излжчения йодъ отъ почвата въ въздуха се поема направо отъ листата на цвеклото и се асимилира отъ тѣхъ.

Азота, радиоактивното лъчеизпускане и йода сж тритѣ фактори, чрезъ които проявява чилската селитра благотворното си действие върху растенията.

Очакватъ се последнитѣ публикации на Стокласа, които ще хвърлятъ свѣтлина върху причинитѣ на редъ необяснени до сега явления въ областъта на земледѣлието и агрикултурната химия.

Д-ръ Д. Костовъ.

Близненето при домашнитѣ животни.

Въ французкото списание *Revue de Zootechnie* професоръ Dechambre хвърля свѣтлина върху тоя така интересенъ биологически процесъ.

Подъ думата близнене се разбира едновременно развитие на два и повече плода въ утробата на майка, която обикновено ражда само по едно малко. Ако се проследи родословието на близнитѣ майки, много често се забелѣзва въ родителитѣ или прародителитѣ подобно явление, както и много често е забелѣзано, че близнацитѣ сж предразположени къмъ близнене. Забелѣзано е, че мжжки близнакъ създава сжщо близнаци. Единъ такъвъ кочъ е покрилъ 13 овци и тѣ сж дали: едно обикновено раждане, 8 двойни близнаци, 3 тройни и едно четворно, а подобно близнене не било констатирано отъ овци, покрити отъ други кочове. Наклонността къмъ близнене у животнитѣ е следователно наследствена.

Близнацитѣ могатъ да бждатъ бивителнини и моновителнини. При разгоненостъта у женското животно може да се случи, щото две яйца да слезатъ въ утеруса, било че произхождатъ всѣко отъ отдѣленъ яйчникъ или и дветѣ отъ единъ и сжщи. Ако и дветѣ яйца бждатъ оплодени, ще имаме близнене но тия близнаци ще иматъ общо помежду си до толкова, до колкото иматъ братя или две сестри, защото всѣко яйце е оплодено независимо отъ другото и новороденитѣ може даже сжществено да се различаватъ. Това сж тѣй нареченитѣ случайни или *бивителнини* близненета.

При другъ случай, по неизвѣстни намъ причини, едно и сжщо яйце съдържа два зародиша, които ще дадатъ истински или *моновителнини* близнаци. Така роденитѣ две сжщества по външностъ напълно си приличатъ, притежаватъ едни и сжщи наследствени качества и отъ физиологическо гледище съставляватъ единъ индивидуалитетъ. Само тѣй може да се обясни защо моновителнинитѣ близнаци сж

отъ единъ и сжщи полъ (и дветѣ мжжки или дветѣ женски) и поразително си приличатъ по всичко. Приликата помежду имъ може да отиде даже до тамъ, че вроденитѣ наклонности въ двата индивида да сж еднакви и разстройствата дължими на общи причини да се явяватъ едновременно.

Ако близнацитѣ сж отъ два пола (мжжко и женско) тѣ сж непременно бивителнини. Може да се случи обаче близнацитѣ да бждатъ отъ единъ и сжщи полъ, но въ такъвъ случай абсолютната прилика и еднаквостъ липсватъ. За доказателство сж послужили наблюденията върху утробнитѣ обвивки на плода (ложето). Ако и двата плода сж завити въ едни и сжщи обвивки, съмнение нѣма, че сж моновителнини, ако ли пъкъ всѣки плодъ е завитъ въ отдѣлна такава, то ще имаме бивителнинностъ. Въ говедата е забелѣзано, че при двуполовото близнене обикновено женскитѣ приплоди сж били ялови или съ голѣми недостатѣци въ половитѣ органи. Г-нь *Миллие* е изследвалъ утехуситѣ (маткитѣ) на 41 крави съдържащи по два ембриона, 20 отъ тѣхъ били еднополови, а 21 разнополови. Почти винаги вътрешнитѣ обвивки на плодътъ по кървообращение били въ близъкъ контактъ и всѣки пжтъ, когато тая връзка сжществувала и плодетѣ сж разнополови, яйчницитѣ на женското били атрофирани. Кръвта на мжжкото животно съдържа особени материи (хормони), които като циркулиратъ въ организма на женското, пречили за развитието на половитѣ му органи. Отъ тукъ произхожда безплодието у женскитѣ близнаци и неговитѣ послѣдствия: полова неуформеностъ и мжжки изгледъ.

Изследванета върху близненето при птицитѣ може да хвърли повече свѣтлина върху ембриологическитѣ явления у висшитѣ животни, защото отъ физиологическо гледище птичето яйце е досущъ подобно на онова у женскитѣ висши живогни и защото неговото развитие е много по-лесно за наблюдение.

Съобщава Д.

Изъ нашитѣ списания.

Сп. Сведения по земледѣлието въ кн 10. отъ м-цъ декемврий 1924 г. ни дава извлечение отъ доклада на комисията по проучване *Болестъта по сливовитѣ дървета въ Кюстендилско*.

— Презъ 1924 г. населението въ много села отъ Кюстендилско забелѣзало, че старитѣ сливови дървета почватъ да загиватъ. М-вото на Земледѣлието назначава комисия, която като разгледала повреденитѣ дървета и разучила взетитѣ материяли, установила следнитѣ причини предизвикали масовото заболѣване на овощнитѣ дървета:

1. Посадъчния материалъ е билъ ненормаленъ, съ неправилно наранени стебла, изхабена коренна система и неспособенъ за никаква съпротива противъ негодитѣ. Посадъчниятъ материалъ се получавалъ отъ издѣнкитѣ на стари сливови дървета — една погрешка на досегашната практика. 2. Разсаждането на издѣнкитѣ ставало безъ спазване най-елементарнитѣ

правила. Градинитѣ били сщевременно и ливади и се заливали постоянно съ вода, отъ което коренитѣ се лишаватъ отъ достѣпа на въздуха. Почвата нито се обработвала, нито торила. Въ градинитѣ имало гжсти топоволи насаждения, спиращи провѣтриването.

3. Некултурното състояние на градинитѣ е подпомогнало широкото разпространение на щитоносни въшки, които смучели соковетѣ на двегодишнитѣ клонки, кръвната въшка и нѣкои корояди. 4. Много разпространена била болестъта *Чернилка*, причинена отъ гжбата *Carpodium Salicinum* Mont гжбичината на която като черно повлекло покрива листата, стеблото и лѣтораститѣ на сливовитѣ дървета и пречи на физиологичнитѣ функции на дървото и съ време го задушаватъ. Широкото разпространение на чернилката, както и на другитѣ гжбни болести се дължи на голѣмата влага.

Комисията препорѣчва следнитѣ мерки: Разчистване на старитѣ дървета, избѣгване прекомѣрно наводняване, чистене стеблата отъ лишеи и мазане съ варно млѣко, прѣскане клонитѣ съ 10 % карболинеумъ съ варъ и пр. За борба срещу животинскитѣ паразити се предприема организиране демонстрации по чистене и лекуване овоцн. дървета въ застрашената областъ още презъ февруари.

Сп. Земл. Уроци, кн. 1. 1925 г. съ разнообразно съдържание, между което отъ особенъ интересъ за нашитѣ земледѣлци-стопани е статията на г. *С. М. Лукановъ* — *Какъ става застраховката на добитѣка противъ смъртъ и злополука*.

— Добитѣктъ, работенъ или продуктивенъ, е най-главния лостъ въ стопанството и нещастията, които могатъ да се случатъ съ него, влачатъ истински разорения за дребния земледѣлецъ. Изгубилъ въ най-работното време своето добиче, стопанина въ повечето случаи не може веднага да го замѣсти съ друго, изпада въ голѣмо затруднение, докато намѣри пари за друго и бива принуденъ да заборчлява на равни лихвари. Спасение за това е предвардането чрезъ застраховка на добитѣка. Застраховането на добитѣка става само отъ сдружения и се много улеснява отъ Държавата. Бѣлг. Центр. Коопер. Банка е напечатала упжвания и формуляри за тая целъ и ги е разпратила до всички общини. За основаване такова сдружение трѣбва най-малко 7 стопани, които подписватъ нуждитѣ книжа, за да застраховитѣ добитѣка си отъ смъртъ, причинена отъ болести, наранявания, пожаръ, гърмотевица, хищници и др. Всѣки членъ плаща на глава застрахованъ добитѣкъ $1\frac{1}{2}$ % върху застрахованата стойностъ до 7000 лв. и 2 % надъ 7001 лв. Срещу малкитѣ годишни премии, които стопанина плаща, получава, въ случай на смъртъ 70 % отъ застрахованата сума и 80 % въ случай убиване по необходимостъ. Риска отъ 20—30 % носи застрахования. Това се прави, за да не остави стопанина застрахования си добитѣкъ безъ грижи и да го остави да умре напр. отъ изтощение, знаейки, че ще му бжде заплатенъ напълно. Всѣки земледѣлецъ, който жали своето и на близкитѣ си спокойствие, трѣбва непременно да се възползува отъ застраховката на добитѣка, която държавата така щедро подкрепя.

Сп. Лозарски прегледъ, кн. 1. 1925 г., издавано отъ Съюза на бѣлг. лозари-винари, най-старото и добре списвано отъ тоя родъ списание у насъ, съдържа между другото твърде интересна статия отъ г. *Ат. Ил. Гитевъ* — *Какво да направимъ, за да спечелимъ пазаря на лозови прѣчки въ Гърция*.

— Отъ съседнитѣ страни единствена е Гърция, въ която може да стане голѣмо и продължително пласиране на лозовъ материалъ, поради обстоятелството, че и тамъ започва възобновяването на унищоженитѣ презъ войнитѣ отъ филоксера лозя. Бѣлгарскитѣ сортове грозде сж известни въ Македония и много се търсятъ, но французкитѣ пепиниеристи, като по-стари, по-опитни и по-голѣми приятели съ гърцитѣ чрезъ търговскитѣ си консули и камари се мжчатъ да ангажиратъ пазаритѣ за своитѣ лозови материали. Тѣ, даже, сж привлекли на своя страна чиновницитѣ на М-вото на Земледѣлието, които въ Солунъ днесъ сж тѣхни агитатори. За да можемъ да осигуримъ пласмента на нашия лозовъ материалъ, необходимо е:

1. Да се премахне износното мито на лозовия материалъ. (Износа на лозови прѣчки е вече разрешенъ отъ нашето М-во на Земледѣлието).
2. Да се откриятъ бѣлгарски консулства въ Солунъ и Дедеагачъ, които да подпомагатъ търговцитѣ на тоя артикулъ.
3. Търговскитѣ камари и М-вото на Земледѣлието да направятъ всичко възможно за улесняване търговията съ лозови прѣчки и да се проучатъ исканията на грѣцкитѣ пазари.
4. Съюзътъ на бѣлг. лозари да уреди изложба на лозови материали и грозда, на която да покани грѣцки лозари.
5. Нашитѣ пепиниеристи да напечататъ красиви ценоразписи на грѣцки езикъ и ги разпратятъ, като изтъкнатъ предимството на Шасла Берландиери 41 В, Мурведъръ х Рупестрисъ 1202, Монтикола (Руп. дулотъ), като сортове най-ценни и подходящи за тѣхнитѣ условия, надъ 3306 и 3309; да пратятъ мостри отъ облагородени и необлагородени лози въ търг. камари въ Солунъ и Волошь и въ Държавното и Американското Земл. У-ща до Солунъ и въ всички агрономства въ по-главнитѣ градове на Македония и Тракия; да се грижатъ да произвеждатъ по-доброкачественъ материалъ отъ французкия, имайки предъ видъ, че десертнитѣ сортове се търсятъ повече въ Солунския районъ, а виненитѣ — въ Халкидическия п-овъ, Гюмюрджинско, Негушко, Воденско и Драмско и че подложкитѣ се искатъ да бждатъ по-дълги отъ 30 см.

Ако нашитѣ пепиниеристи съумѣятъ да завладѣятъ този пазаръ, ние можемъ за 10—15 г. да осигуримъ едно доходно перо за нашето национално богатство.

К. п. Н.

Земледѣлския пазаръ въ чужбина и у насъ.

Въ Чужбина. Чувствителни покачвания на житния пазаръ въ Чикаго, Нью-Йоркъ и Хамбургъ не сж зарегистрирани.

Отъ 8 месеца насамъ общо взето се забелязва едно покачване на ценитѣ на всички земеделски произведения. Така напримеръ въ Англия отъ юний до 13 февруарий се констатира средно покачване 7 %, въ Франция съ 100/0, въ Германия съ 11 % (въ златни марки) и Съединенитѣ щати съ 9 0/0, а въ Италия въ продължение само на 50 дни имаме едно покачване съ 2·6 0/0.

У насъ. Общо взето поскупването у насъ на всички земеделски произведения напредва бавно, но сигурно. Повечето сдѣлки станали отъ 15 януарий до 15 февруарий съ пшеница сж варирали около 1100 лв. 100 клг. пшеница. При овеса, ечмика и трицитѣ значителни покачвания нѣма. Най-много сдѣлки сж направени съ царевича по 4·90 — 5·10 лв. 1 клг. **Д. К.**

Земледѣлска хроника.

ОБЯВА. — Всѣки абонагъ на списанието има право да отправя до ред комитетѣ запитвания по интересующитѣ го стопански въпроси. На зададенитѣ ясно въпроси ще се отговаря въ най-близкитѣ броеве на списанието.

— Умоляватъ се всички г-да, които сж задържали изпратенитѣ I и II кн. отъ списанието, да побързатъ и внесатъ абонамента си 30 лв. съ препор. писмо или пощ. записъ направо до администрацията, защото събирането на абон. по пощата е свързано съ излишни разходи. Невнесенитѣ абонаменти следъ 15 мартъ ще бъдатъ събрани чрезъ пощата.

Посѣвитѣ въ Врачанския окръгъ, споредъ земеделския бюлетинъ на Д. П. З. Катедра, сж въ добро състояние. Измръзване, причинено отъ зимнитѣ студове не е имало. Въ Врачанска, Фердинандска и Берковска околии едва презъ януарий е привършена есенната сеидба. Засѣтото пространство тази година надминава миналогодишното съ 10 %. Орането на нивитѣ за пролѣтни посѣви е почнато.

Споредъ сведенията на Варненската Д. П. З. Катедра, слабитѣ валежи презъ зимата въ Варненска околия не благоприятствуватъ за посѣвитѣ. Земята не е напоена съ влага, нито презъ есенята, нито презъ зимата и евентуални повреди отъ суша презъ лѣтото сж очаквани. Повреди отъ замръзване нѣма. Нивитѣ за пролѣтни посѣви сж почти изорани.

Въ Русенско посѣвитѣ сж добри и само тукъ-тамъ сж пострадали отъ задушване, причинено отъ образувалата се презъ зимата ледена кора надъ дебалата снѣжна покривка. Орането на нивитѣ за пролетнитѣ посѣви, вследствие голѣмата влажностъ, се почна въ втората половина на февруарий.

Ив. Д.

Сѣтвотното производство презъ 1924 г. на зърнени храни, споредъ бюлетина на международния земл. институтъ въ Римъ, и за дветѣ полукълба на земята е както следва:

Засѣто пространство.

(въ хиляди хектари)

	за 1924 г.	за 1923 г.
Европа (безъ Русия)	26,421	26,122
Северна Америка	31,045	33,318

Азия	13,557	13,443
Северна Африка	3,373	3,444
Аржентина	7,185	6,967
Австралия	4,371	3,848
Всичко	85,952	87,142

Производство общо.

(въ милиони квинтали, 1 кв. = 100 клг.)

	за 1924 г.	за 1923 г.
Европа	290·7	340·6
Сев. Америка	311·4	346·1
Азия	109·6	112·4
Сев. Африка	22·3	29·1
Аржентина	52·1	67·2
Австралия	44·1	34·0
Всичко	830·2	924·4

Производство на декарь.

(въ килограми.)

	за 1924 г.	за 1923 г.
Европа	110	130
Сев. Америка	100	104
Азия	81	84
Сев. Африка	66	85
Аржентина	73	97
Австралия	101	88
Средно на дк.	97	107.

Засѣто съ зърнени храни и получено въ кгр предъ и следъ войната въ България:

	декари	кгр.
презъ 1911 г.	25,237,380	2,876,304,900
1912 г.	25,645,880	2,672,038,500
1913 г.	22,300,420	2,606,009,200
1920 г.	21,261,200	1,920,650,300
1921 г.	21,299,040	1,751,693,200
1922 г.	20,737,150	2,133,376,900
1923 г.	21,387,520	2,345,307,300
1924 г.	22,281,250	1,951,016,200

Отъ горнитѣ цифри личи, че положението преди войната още не е достигнато.

Мнозина твърдятъ, че житнитѣ растения сж измѣтени отъ други по-интензивни култури, главно цвеклото и тютюна. Това е голѣма грѣшка, защото презъ 1911 год. е било засѣто 29,670 дек. съ захарно цвекло и 121,230 дек. съ тютюнъ, а презъ 1923 г. 124,000 декари съ цвекло и 564,707 дек. съ тютюнъ т. е. заета въ повече една площъ отъ 537,807 дек., а площта на житнитѣ растения е намалена (недостигната!) съ около 4,000,000 декара. При това засѣтата площъ презъ 1911 г. съ житни растения се е отнасяла къмъ незаеитѣ угари както 62·59: 17·52, а презъ 1921 г. както 58·21:22·44. Тѣзи цифри никакъ не говорятъ за нѣкаква интензивностъ.

Спиртната индустрия въ България напоследъкъ е започнала да запада.

Шеститѣ фабрики сж пласирали презъ 1921 г. на мѣстния пазаръ 2 026,486 литри 100° спиртъ и сж изнесли 551,000 лт. Въ 1922 г. мѣстната консумация е погълнала 1,166,146 лт. и се изнесли

585,886 лт.; презъ 1923 г. се продали на мѣстния пазаръ 1,446,474 лт. срѹ 227,159 лт. износъ и най-после презъ 1924 г. до 1 октомврий сж продадени 776,339 лт. за мѣстно употребление и 668,879 лт. сж изнесени.

Износа е билъ главно въ Турция и Гърция.

Вноса на чуждостранна захаръ следъ войната е следния:

	При мѣстно производство	Внесено
Презъ 1920 г.	9,229 кгр.	4,257 кгр.
„ 1921 „	12,721 „	2,420 „
„ 1922 „	17,539 „	3,987 „
„ 1923 „	26,522 „	2,209 „

Тазгодишното производство на захаръ, заедно съ излишека, останалъ отъ миналата реколта (4,500 тона), възлиза на около 42,700 тона.

† **Карлъ Бецъ** На 2 февруарий т. г. се помина въ София Карлъ Бецъ. Покойния е служилъ като учителъ въ земл. у-ще въ Образцовъ Чифликъ и другадѣ дълги години и е спомогналъ твърдѣ много за разпространение познанията по научното земледѣлие, специално по градинарството и паркоустройството.

Заразителни болести по домашнитѣ животни презъ януарий т. г. споредъ бюлетина на министерството на земледѣлието, сж констатирани въ следнитѣ околии:

Вжгленъ — Софийска ок. с. Павлово, Трънска с. Ребро, Ямболска Ямболъ и Малко търновско.

Шарка — Ломска с. Мокрешъ, Крумово, Свищовска с. Чаушево, Бѣленска с. Полско Косово, Казанлъшка с. Мжглишъ

Огненица и чума по свинетѣ — Кюстендилска с. Ръждавица, Горни коритенъ, Софийска с. Княжево, Варненска с. Челебикой, Провадийска с. Садъкчи, Борисовградска с. Дълбокъ изворъ, Т. Пазарджикска с. Щърково, Панагюрска с. Попинци, Видинска с. Капитановци.

Сапъ — Русенска с. Сливополе, Варненска с. Николаево

Бѣсъ — Котленска Котелъ, с. Седларево, Луковитска с. Ракита Дарж-дере.

Холера по птицитѣ. — Айтоска с. Малко ченге.

Краста по овцетѣ — Врачанска с. Пудрия, Галотинъ, Лиячево, Луковитска с. Дерманци, Жгленъ, Русенска с. Мартенъ, Бѣлоградчишка с. Янковецъ, Чупрене, Плевенска с. Левски, Никополска с. Гигенъ, Видинска с. Изворъ.

Въпроси и отговори.

Посаждане маточникъ. *Въпросъ 1* Може ли да посадя маточникъ съ сорта Chasselas X Berlandieri 41 В на нѣсъкливъ черноземъ, който не съдържа варъ и нуждни ли сж въ случая нѣкакви физически подобрения на почвата?

Хр. Ивановъ у-лъ, с. Хърсово

Отговоръ. Сортътъ Chasselas X Berlandieri 41 В успѣва сравнително въ най-беднитѣ почви и издържа варъ повече отъ 40‰. Поставенъ той сортъ на бо-

гата почва, ще се развива много по-буйно. Ако мѣстото Ви предназначено за маточникъ отговаря на всички добри условия за това, можете да си послужите съ тоя сортъ, стига само отъ буйния растежъ, следствие бо-атата почва, получавания материалъ да не остава зеленъ. При основаване маточникъ ще обърните внимание материала, който ще произвеждате, да може добре да узрѣва и въ най-дъждовнитѣ години.

Приготовление парижка зеленина. *Въпросъ 2.* Съ каква доза парижка зеленина трѣбва да се приготви разтворъ, съ който се прѣскагъ овошнитѣ дървета противъ лишей и кое време подхожда най-добре?

Хр. Ивановъ у-лъ, с. Хърсово

Отговоръ. Парижката зеленина е оловно арсенично съединение, силно отровно, затова да се внимава добре при работене съ него. Приготвява се, като се разбърка на каша 50—60 гр. отъ тая зеленина, следъ което бавно се налива въ 100 лт. вода и после се прибавя 50—60 гр. негасена варъ. Парижката зеленина приготвена на каша може да се прибави и въ бордолезовия разтворъ (синъ камък и варъ) за съвмѣстно действие противъ болеститѣ и неприятелитѣ на овошнитѣ дървета. За целта дърветата се ръсятъ 3 пкти: преди разлистването, преди цвѣтението и следъ прецвѣтяването имъ.

За почистване лишаитѣ отъ дърветата най-добре е последнитѣ да се изстържатъ добре, особено следъ дъждъ, когато самитѣ лишей сж се размекнали, при това стѣблата на дърветата да се намазватъ всѣка пролѣтъ и есенъ съ варевъ разтворъ, който се получава, като се вземе 12—14 кгр негасена варъ, угася се въ 100 лт. вода и въ получениятъ разтворъ се прибавятъ 7—10 кгр. говежди извержения и малко кръвъ или глинена прѣстъ. Тая смѣсъ спомага и противъ заселването на разни вредни насекоми въ пукнатинитѣ на кората.

Застраховка на лозя противъ градушка.

Въпросъ 3. Какви сж условията и начина за застраховка на американски лозя противъ градушка?

Хр. Ивановъ, у-лъ с. Хърсово.

Отговоръ. Всѣки може да получи най-подробни сведения за условията на застраховкитѣ отъ общината въ селото си.

Посаждане и отгледване салкъмова гора.

Въпросъ 4. Моля съобщете ми какъ да си направя салкъмова гора отъ семена, на каква почва вирѣе и какъ да се посѣе и отгледа?

Петъръ Нѣ. Атанасовъ, с. Крамолинъ.

Отговоръ. Салкъмова гора най-лесно може да се направи отъ млади едно или две годишни салкъмови дръвчета, произведени отъ семена и засадени на разстояние 1-10 м., въ квадратна форма. Понеже обвивката на салкъмовитѣ семена е много твърда, по която причина много трудно кълнагъ, то набраното кога да е салкъмово семе се потапя въ три пкти повече вода, която предварително е затоплена толкова, че ржката едва да издържа (т. е. 70°—80° С) въ нея. Така поставени семената, безъ да се затопля вече водата, се поставятъ да киснатъ два дни въ нея, следъ което се засѣватъ въ лежи, широки 1-20 — 1-30 м,

и дълги по желание, достатъчно разработени, поне на 30 см. дълбочина и *добре изчистени отъ бурени*. Предпочтително е засаждането да става въ редове, както арпадника. Подиръ засаждането лехитъ се поливатъ съ вода. Засъването се извършва, когато почвата е достатъчно затоплена, при това да е възвлагна.

Грижитъ презъ лѣтото се състоятъ въ почитване лехитъ отъ плѣвели и при засушаване да се полива. Нѣкои отъ младитъ дръвчета сж годни за насаждане първата година, а по-слабитъ оставятъ за следната. Посаждането на младитъ салкъмови дръвчета се извършва въ редове като се съкращаватъ съ $\frac{1}{3}$ отъ дължината си.

При подновяване на салкъмова гора, дърветата се изсичатъ до повърхността на земята, отъ което въ последствие изкарватъ много издънки.

Салкъма вирѣе почти на всички почви. Той расте бързо и дава трайно дърво. Въ богати и усойничеви мѣста дървото му е по-крехко, а въ припеченитъ мѣста — по-здраво. Въ почви богати на варъ салкъма жълтѣе и отива по-слабо.

Отговорилъ Н. Йордановъ, у-ль специалистъ
Обр. Чифликъ.

Продължава се записването на абонати за ЗЕМЛЕДЪЛСКО СТОПАНСКИ ПРЕГЛЕДЪ БИВШЕ „НОВО ЗЕМЛЕДѢЛИЕ“.

Всѣкимесечно списание на учителската колегия и опитната станция въ
Образцовъ—Чифликъ край гр. Русе.

Земл. Стоп. Прегледъ си поставя за задача да ратува за издигане на българския земеделецъ до уровня на единъ просвѣтенъ стопанинъ съ повече интересъ къмъ агрономич. ни книжнина и повече въра въ земеделската просвѣта.

Земл. Стоп. Прегледъ ще бжде винаги отзвукъ на всичко онова, което е на дневенъ редъ въ областта на земеделѣието и отраслитъ му, което засѣга народното ни стопанство и заслужава да привлече вниманието на бълг. стопанинъ земеделецъ.

Освенъ разнообразнитъ статии, сп. „Земл. Стоп. Прегледъ“ дава ежемесечно интересни и ценни сведения за предстоящата, презъ месеца, работа на стопанина, за нашитъ кооперации, за новоститъ въ областта на земеделѣието и отраслитъ му, за списанията и новитъ книги по земеделѣието, за землед. пазаръ у насъ и на чужбина, за състоянието на сеидбитъ, за реколтата и пр. Предимство се дава на онова, което е изпитано и провѣрено при мѣстнитъ условия — въ държавното стопанство и въ опитното поле на Обр. Чифликъ.

За да се изпълни програмата на списанието, обещали сж сътрудничеството си видни наши сили въ областта на земеделѣието и стоп. ни животъ: проф. Ив Ивановъ, проф. Желю Ганчевъ, проф. Методи Поповъ, Ив. Сарановъ, Ник. Кърджиевъ, Йорд. Илийчевъ, Кир. Г. Поповъ, А. Костовъ, Г. Проичевъ и др.

Въ редакционния комитетъ на списанието влиза учит. колегия и персонала при държ. стопанство и опитн. станция въ Образцовъ—Чифликъ. Редактори: Сп. Ганевъ, Цв. Голѣмановъ (за земедел. и коопер. отдѣлъ), Д. Драгановъ (за скотов. отдѣлъ), Д. Теневъ (опитн. дѣло), М. Маноловъ (за дребнитъ отрасли) — учители въ държ. срѣдно земл. училище. Касиеръ-администраторъ К. п. Николовъ.

Списанието „Земледѣлско Стопански Прегледъ“ излиза редовно всѣки месецъ, включително и лѣтнитъ месеци, въ обемъ една печатна кола, голѣмъ форматъ, и струва 30 лв. годишно, за учреждения — 40 лв., платени наведнажъ при записването.

Настоятелъ на списанието се счита всѣки, който запише поне 5 абоната. За всѣки 5 абоната той получава единъ абонаментъ даромъ (20% отстъпъ).

Желающитъ да получаватъ списанието да съобщатъ адреса си ясно и четливо въ администрацията на списанието — Образцовъ Чифликъ край гр. Русе — като изпратятъ и абонамента съ почтенски записъ или съ препоръчано писмо.

Шевнитъ машини „ГРИТЦНЕРЪ“

сж най-бързошевнитъ и най-здравитъ.
Не купуватъ шевни машини, до като не
прегледатъ машинитъ „ГРИТЦНЕРЪ“.

При Бр. К. Бѣклови — Русе.

Г. ИВ. СТАМБОЛИЙСКИ

ЦЕНТРАЛА СОФИЯ
ул. Александръ I № 6
Телефонъ № 835

КЛОНЪ ВЪ РУСЕ
ул. Стрѣмна № 1
Телефонъ № 268

Газъ, бензинъ минерални масла, катранъ,
газъолъ, парафинъ и др.

Бланкъ, зифтъ, асфалтъ, лакове, карбидъ и др.

„БЪЛГАРИЯ“

ПЪРВО БЪЛГАРСКО ЗАСТРАХОВАТЕЛНО ДРУЖЕСТВО
ОСНОВАНО ПРЕЗЪ 1891 Г. ВЪ ГР. РУСЕ.

Застрахова и презастрахова: ПОЖАРЪ, ЖИВОТЪ, ТРАНСПОРТЪ и НЕЩАСТИЯ.
УСЛОВИЯ НАЙ-ЛИБЕРАЛНИ — ПРЕМИИ НАЙ-ИЗНОСНИ.

Гаранции на дружеството:

Капиталъ, резерви и др.
повече отъ лв. 85,000,000

Изплатени загуби (отъ учредяване
на д-вото) повече отъ лв. 338,000,000

Главна дирекция въ гр. Русе. — Представителство въ ст. София.
Агенции въ всички градове и по-важнитѣ селски центрове на Царството.

ХРИСТО П. ДЪЧЕВЪ

— РУСЕ —

Дърводѣлски и желѣзарски инструменти,
строителни материали, технически
материали, бои.

КНИЖАРНИЦА

Симеонъ Симеоновъ — Русе

Всички учебници и прочитни книги.
Канцеларски ученически принадлежности.
Складъ-учебни помагала, карти, картини.
Пъленъ изборъ музикални инструменти (струнни
и духови), части отъ музикантски инструменти,
струни, ноти
Представителство и складъ на Берлинската фа-
брика за пиана „Euvterpe“.

ЛОЗАРИ,

Американски готови за посипждане лози
както и дивачки (резници) продава отъ сортове:

- 1) Рюпестрисъ де лотъ (Монтикола);
- 2) Мурведеръ — Рюпестрисъ 1202;
- 3) Рипария -- Рюпестрисъ 101¹⁴ и
- 4) Шасла—берландиери 41 б облагородени съ
калеми отъ:

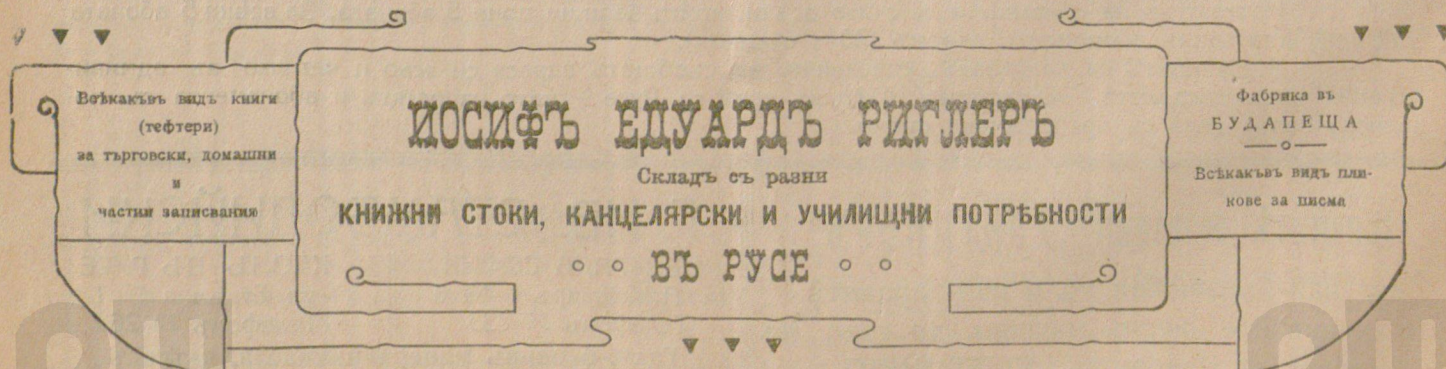
Хамбургски мискетъ; Димтъ; Шасла доре;
Зарчинъ, Памидъ; Грандъ ноаръ; Шевка; Мискетъ;
Дахте бейрутъ; Карлжкъ и др

Отъ прочутите маточници и пипинери въ г. Сливенъ
Продажба съ гарция Цени по споразумение.

Мостри на разположение на интересующите се.
Единствения представител за Русенски окръгъ.

Хр. Ив. Разсукановъ

комисионеръ и експедиторъ.

Централа БУДАПЕЩА.

Телефонъ № 37

Печат. „РОГЛЕВЪ“ — Русе.